

Türkiye'nin yayılmacılığını hevesleri yönünden değerlendirmek doğru değildir. Sadece Türkiye'nin değil çok sayıda devletin hevesleri bulunuyor. Heveslerin tamamına ulaşılması genellikle mümkün değildir ve burada yanlış olan "yapamadılar" değerlendirmesini heveslerin tümüyle gerçekleşmemesi temeli üzerinde yapmaktır. Heves gerçekleşmemiştir ama yapılanlar vardır, başarı ve başarısızlık değerlendirilirken yapılanların mutlaka dikkate alınması gerekir.

Rusya Federasyonu örneğini inceleyelim...

Rusya'nın SSCB'nin 1991'de dağılmasından sonraki amacı eski SSCB sınırları içinde etkin olmaktı. ABD ve Avrupa Birliği (AB) de bu amacın farkında oldukları için öncelikle Polonya, Macaristan ve o zamanki adıyla Çekoslovakya'yı kısa sürede hem AB hem de NATO üyesi yaptılar. Bunları Bulgaristan ve Romanya izledi. Baltık ülkeleri de AB üyesi oldular ama Rusya'nın şiddetli tepkisi sonucu daha ileriye gidemediler.

Rusya'nın kuşatılmasındaki önemli halka Ukrayna idi. Putin'in devlet başkanlığı döneminde Kırım ilhak edildi. Gürcistan ile girilen çatışma kazanıldı ve bu ülkenin bir bölümünde de Rusya'ya yakın duran bir özerklik sağlandı.

Kafkasya ve Orta Asya ülkeleri ise bağımsız devletler olmuşlardı. 1991-2002 arasında Türkiye ile Rusya bu alanda etkinlik mücadelesine girdi. Petrol ve doğal gaz zengini bu bölgede Rusya etkinliğini kurdu. Türkiye de alana girebildi ama beklentilerinin gerisinde kaldı.

Rusya Ortadoğu'ya döndü, Suriye'deki savaşa aktif müdahale etti ve şimdi de Libya'da yer edinmeye çalışıyor.

Her ne kadar Putin'in halk arasındaki lakabı "Rusya'nın toprağını toplayan adam" da olsa, Rusya eski sınırlarına kadar ulaşamayacaktır. Putin'in bir konuşmasında Lenin'i "Rusya'yı dağıtmakla" suçlaması bu nedenledir. Devrim öncesinde Rusya o yıllarda Türkistan olarak bilinen Kafkasya ve Orta Asya'daki geniş bir bölgeyi işgal etmişti. SSCB dağıldıktan sonra bu bölgede etkinliğini yeniden kurdu ama denetimi artık eski düzeyde değildir.

SSCB'nin dağılmasından sonra geçen 29 yılda Rusya heveslerine ulaşamadı. Balkanlarda eski etkinliği kalmadı ve bu alanda etkinlik kurması artık çok zor görünüyor. SSCB sınırlarına da yeniden ulaşamadı. Geniş bir alanda eskisi kadar olmasa bile yine etkinlik kurdu ama mesela Ukrayna gibi bir ülkeyi teslim alamadı ancak belirli oranda bölebildi.

Ortadoğu'daki etkinliği de 1990 öncesindeki gibi değildir ama bu alana etkin dönüş yapabildi. Ek olarak bu alanda Türkiye ile ilişkisini geliştirerek eskiden tamamen karşısında olan bir güçle bazen birlikte bile çalışmaya başladı. Türkiye'ye nükleer santral ile büyük sermaye ihracı yapabildi.

Heveslerine bakarsak Rusya başarısızdır; yaptıklarına bakarsak başarısı iyi bir düzeydedir.

Benzer anlayışı Türkiye için de kullanmak gerekir.

Türkiye, Osmanlı'nın sınırlarına yeniden ulaşmak istiyor ama yapamayacağını kendisi de biliyor. Osmanlı bir Balkan devletiydi. Türkiye'nin Balkanlardaki etkinliği görünenden fazladır ama Osmanlı düzeyinde etkinlik kurması mümkün değildir.

Türkiye Ortadoğu'da yayılmak istiyor ve bu alandaki başlıca iki hedef Irak ve Suriye'dir. Bazı kişilerin Türkiye'nin Suriye politikasını başarısız görmelerine hayret ediyorum. Bunlar için başarının kıstası Türkiye'nin heveslerinin gerçekleşmemiş olmasıdır. Esad'ın çekilmesi amaçlanıyordu, yapılamadı.

Buna karşılık neler yapıldı?

Suriye'nin yaklaşık yüzde besi işgal edildi. Hem de nasıl bir işgal?

Bu alana kaymakam ve jandarma komutanı atandı, PTT kuruldu, eğitim düzenlendi ve para olarak da TL kullanılmaya başlandı.

Suriye'nin bir bölümü Hatay'a katılmış durumdadır; bunu açık olarak görmek gerekir.

Suriye'den yüksek miktarda sermaye Türkiye'ye geldi. Halep'teki çok sayıda atölye sökülüp Antep ve Nizip'e taşındı.

Gerisini saymayalım, bu kadarı yeterlidir...

Türkiye'nin Suriye'deki hevesleri tümüyle gerçekleşmedi; işin bu bölümü başarısızlıktır ama yapılanlara da bakmak ve sonuç değerlendirmesini buna göre yapmak gerekir.

Doğrudur, bu alanda Türkiye, ABD ve Rusya arasındadır. Bunlara meydan okuyamaz ama ikisinin arasından kendisine yol açabilir ve böyle de yapmaktadır. Hem ABD ve hem de Rusya için Türkiye önemlidir ve bu bölgede Türkiye'nin kesinlikle hayır dediği bir gelişmenin hayata geçme şansı yoktur ve buna ulaşabilmiş olmak da az şey değildir.

İnsanlar hayalleriyle avunabilirler, denecek bir şey yoktur. Mesela yıllardan beri Hatay'ın Suriye'ye katılması gerektiğini savunanlar artık bunun üzerine bir bardak su içmelidir. En azından bu nesil için konu kapanmıştır, Suriye'nin bir bölümü Hatay'a katılmıştır.

Daha durun bakalım... Türkiye'deki 3,5 milyon Suriyeli yavaştan vatandaşı olmaya başlayacak ve bunların büyük bölümü de AKP taraftarı olacaktır. Bu insanların Suriye'de ilişkileri vardır ve sadece bu bile Türkiye'nin Suriye'de bir iç olgu haline geldiğini gösterir. İşgal alanı yüzde 5 iken etkinlik alanı çok daha fazladır.

25 yıl 6nce Irak'taki varlığı epeyce sınırlı olan Türkiye Şimdi ülkenin 40 km. kadar içine askeri olarak girebilmekte, istediği yerde operasyon yapabilmektedir. Bu ülkede de heveslerine ulaŐamamıŐtır. Hevesi PKK'nin iyice sıkıŐtırılması, Kandil'den çıkamaz duruma getirilmesiydi. Belirli oranda yaptı ama hevesine ulaŐmıŐ sayılmaz.

Sonuç sadece yapılamayana g6re değerlendirilemez. Türkiye Irak'ta hem askeri hem ekonomik bakımdan 6nemli yer edindi. Bunu da g6rmek gerekir.

Sadece heveslere bakmak büyük oranda eksiktir, yapılamayana da bakmak gerekir.